

Po roce 1945 vstoupili do americké literatury autoři, jejichž **životní zkušenost** byla bezprostředně **ovlivněna válkou**. Vznikaly různé typy **válečných románů**, které **kombinovaly realistický popis prostředí s psychologickými prvky**

LITERATURA

a mnohdy i s **dobovými dokumenty**. Autoři v nich uplatňovali **moderní kompoziční postupy**, např. techniku střihu, která umožňuje prolínání různých časových rovin a volné řazení epizod.

Pro **ztvárnění vážných společenských témat** byly často užívány také **žánry tzv. pokleslé literatury**.

Nejvýraznější literární skupinou, která se začala formovat během 50. let, byla tzv. **beatnická generace** (zbitá generace), jež radikálně odmítala hodnotový systém americké konzumní společnosti. Její členové se ve své tvorbě snažili o maximální otevřenost a literárně zpracovávali témata, o nichž se ve společnosti mlčelo, např. alkoholismus nebo drogovou závislost. Psali i o sexuální promiskuitě, homosexualitě, pobytech v psychiatrických léčebnách a policejních represích vedených proti nepřizpůsobivé mládeži. Prozaická i básnická díla beatníků se od zavedeného literárního kánonu odlišovala také formálně – byla psaná **technikou proudu vědomí a volným veršem**. Při hledání **alternativy k západní materialistické filozofii** se autoři postupně přikláněli k **zen-buddhismu**, který zdůrazňuje **intuitivní pochopení podstaty života**. Způsob bytí člověka chápe jako **cestu vedoucí k vnitřní celistvosti**. Dalším inspiračním zdrojem beatníků byla **evropská romantická tradice**, např. dílo **Percyho Byssheho Shelleyho**, navázali také na verše představitele amerického civilismu **Walta Whitmana** či anglického básníka **Williama Blakea**. Na básnickou tvorbu beatníků měl výrazný vliv i **rytmus jazzu**. Beatnici otevřeli svým přístupem k realitě cestu mladé generaci v 60. letech – **hippies** –, která vyznávala jejich hodnoty a ve své společenské revoltě **odmítala vietnamskou válku**.

Dramatická tvorba nemá v USA silnou tradici, což je dáno zejména rozlohou země. **Divadla** se nacházejí převážně jen **ve velkých městech** a vzhledem k minimální státní dotaci musejí přihlížet nejen k uměleckým, ale i komerčním aspektům. Přesto zde existují i divadla malých forem (např. tzv. off-off Broadway v New Yorku).

V literatuře **Latinské Ameriky** vznikl v poválečném období **magický realismus** – tendence propojovat **realistický popis prostředí s mytickými a nadpřirozenými prvky**.

Velký ohlas vyvolal válečný román **Normana Mailera**, který nelíčí vojáka prvoplánově jako hrdinu, ale zobrazuje i jeho psychický stav a ukazuje **armádu jako hierarchizovaný systém**, v němž je život člověka podřízen vojenské strategii a politickým cílům. **Joseph Heller** zdůraznil odlidštěnost a nesmyslnost válečného vraždění tak, že **válku** zobrazoval **jako absurdní grotesku**. **Kurt Vonnegut** přežil jako válečný zajatec bombardování Drážďan a s touto zkušeností se vyrovnal až s odstupem 24 let prostřednictvím svého románu s prvky sci-fi. **Psychologický román**, v němž autor cituje i autentické dokumenty a eseje objasňující fungování **koncentračních táborů**, vytvořil **William Styron**. Představitelem **beatnické generace** byl **Jack Kerouac**, jehož „**technika spontánního psaní**“ hluboce ovlivnila **básnické litanie Allena Ginsberga** psané volným veršem. Největší míry experimentu dosáhl ve svých románech **William Burroughs**. Jeho texty se díky **využití techniky střihu** skládají z množství volně spojených scén, v nichž postavy bez jasné identity přecházejí jedna v druhou. Tematikou **kritiky soudobé společnosti** ironickými očima dospívajícího mladíka je beatníkům blízký i tzv. autor jednoho románu **Jerome David Salinger**. **Ray Bradbury** poukazuje prostřednictvím **žánru sci-fi** na problematiku stránky technického rozvoje.

Nejlepší dramata kriticky ztvárňující americkou konzumní společnost a mezilidské vztahy napsali **Tennessee Williams**, **Edvard Albee** a **Arthur Miller**.

K autorům **magického realismu** inspirovaného mytologií i ezoterikou se řadí např. Argentinec **Jorge Luis Borges** a Kolumbijec **Gabriel García Márquez**.

Již v padesátých letech bylo zřejmé, že americká literatura vyjadřuje ostrý nesouhlas a obnažuje svět rozdělený mezi osobní zkušenost a veřejné záležitosti (...). Literatura si předsevzala přehodnotit síly rozpoutané v okolním světě i schopnost člověka jim čelit.

Richard Ruland, Malcolm Bradbury: Od puritanismu k postmodernismu, přeložili Marcel Arbeit a kol., zkráceno

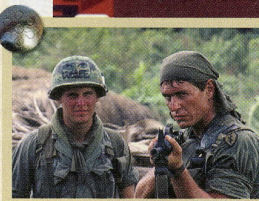
V poválečném období se v USA formoval tzv. **nový žurnalismus**. Užíval **prvky klasického románu** (lineární řazení epizod, dialog a detailní popisy děje i prostředí) a **propojil je s reportážními postupy**. **Autor je v centru dění**, skutečnost sleduje jako svědek a zprostředkovává čtenáři historickou událost tak, že **vystupuje v roli nezáúčastněného vypravěče** a zároveň také **jako postava románu**. Autor text prokládá i svými politickými a společenskými úvahami.

Americký **pop-art** se svým ztvárňováním témat a symbolů masové kultury odrazil také v americké literatuře, především v díle **Kurta Vonneguta**, který si s prvky masové kultury pohrával a parodoval je mimo jiné ve **Snědání šampionů** ilustracemi i pojednáním o hamburgerech.

1. V čem se odlišovala a v čem shodovala témata a literární postupy evropské a americké poválečné literatury?

Filmy o významných událostech moderních amerických dějin natáčil režisér Oliver Stone.

Mimo jiné je tvůrcem filmu Četa (1986) o jednotce vojáků nasazených ve Vietnamu v hlavní roli s Charliem Sheenem.

Z filmu Četa

Oliver Stone natočil i film Narozen 4. července (1989). Válečného veterána a invalidu z vietnamské války v něm ztvárnil Tom Cruise.

Pod dojmem nevyjasněných okolností kolem atentátu na prezidenta Kennedyho vytvořil Oliver Stone politický thriller JFK (1991). Rolí advokáta zpochybňujícího oficiální verzi atentátu si zahrál Kevin Costner.

Podle muzikálu Vlasy o odporu hippies k válce ve Vietnamu natočil v roce 1979 stejnojmenný film český režisér Miloš Forman. Autorem hudby je Galt MacDermot, texty písní napsali Gerome Ragni a James Rado.

Z filmu Vlasy

Novodobým pikarem, prošťáčkem, jehož očima divák nahlíží moderní americké dějiny, je hrdina filmu Forrest Gump (1994) natočeného Robertem Zemeckisem. Hlavní roli mistrně ztvárnil Tom Hanks.